

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

Seutustrategian arviointi

Hallituskyselyn tulokset ja muuta taustamateriaalia
Seutuhallituksen ja kuntajohtajien työpajaan 25.11.2015

Arvioinnin tarkoituksena on tukea päätelmiä siitä, lähdetäänkö seutustrategiaa päivittämään tai uudistamaan ja jos lähdetään, niin mihin suuntaan?

Seutustrategia 2020

Strategian laadinnan lähtökohdat 2010

- Seututason merkitys kansallisesti kasvussa
- Itsenäisten, vahvojen peruskuntien kannatus
- Kuntien omat tavoitteet yhteistyölle yleisiä
- Hyvät kokemukset yhteistyöstä 2006-2010
- Jatketaan 2005 hyväksytyn strategian teemoilla (mal, pal ja ek)
- 4 megatrendiä
 - Globalisaatio ja kilpailu
 - Demografinen muutos ja huoltosuhde
 - Ilmastonmuutoksen hillintä ja energia
 - Kaupungistuminen ja seutuistuminen

Visio ja toimintaperiaatteet

Vetovoimainen

*Tampereen kaupunkiseutu –
sujuvan elämän, kestävän kasvun ja
yhteistyön edelläkävijä*

Avoimuus, luottamus

Lisäarvo, hyödyllisyys

Kumppanuus, aktiivisuus

Yhteistyön päämäärät

- Elinkeinot ja osaaminen: Päämääränä on vahvistaa kaupunkiseudun **kansainvälistä** ja kansallista vetovoiman sekä edistää **elinkeinoelämän kilpailukykyä**.
- Palveluyhteistyö: Päämääränä on tarjota asiakkaiden tarpeiden mukaiset ja **kustannustehokkaat** palvelut sekä mahdollistaa **valinnanvapaus** asioimisessa.
- Maankäyttö, asuminen ja liikenne: Päämääränä on hillitä **ilmastonmuutosta**, varmistaa kestävä **kasvu**, taloudellinen **yhdyskuntarakenne** sekä arjen sujuvuus.

Keskeiset viestit

1. Yhteistyötä tulee **syventää** seudun kilpailukyvyn varmistamiseksi!
2. Parantunut luottamus on kanavoitava **tuloksiin**, kuntalaisille ja muille sidosryhmille tarjottaviin hyötyihin!
3. **Rakennesuunnitelman** ja **mal-aiesopimuksen** toimeenpano on varmistettava!
4. Palveluyhteistyön tahotilaa on **selkeytettävä**!
5. Kuntien roolia yhteistyön **jalkauttamisessa** on lisättävä!

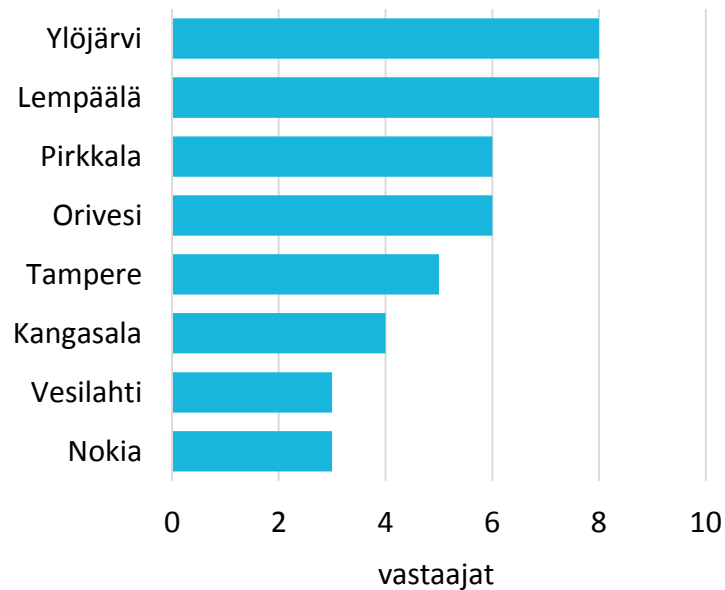
Näkemyksiä seutustrategian toteutumisesta: **Kunnallishallitusten jäsenten arviot**

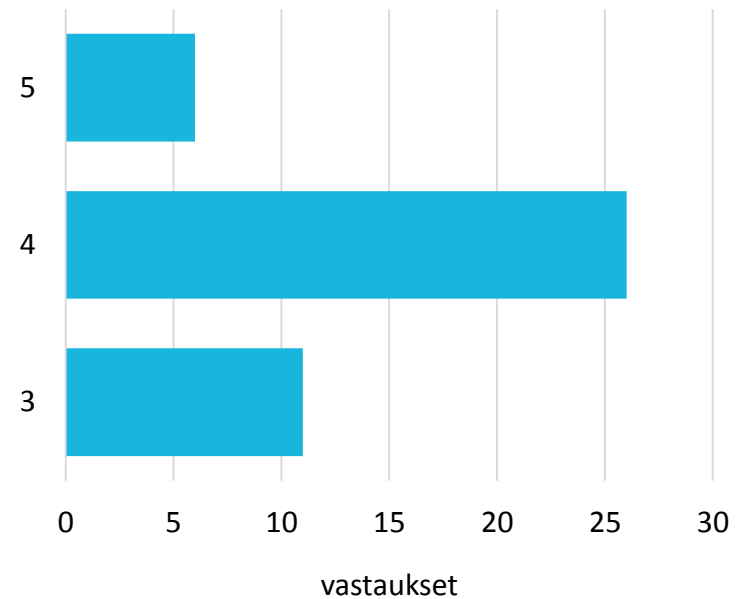
Vastaajien taustatiedot

- 43/105 kutsutuista vastasi kyselyyn, vastausprosentti 41

Minkä kunnan näkökulmasta vastaat kyselyyn?

Kuinka hyvin tunnet yhteistyön tavoitteet ja tulokset? (keskiarvo 3,9)

Palveluyhteistyö

Palveluyhteistyö: Miksi onnistuttiin/epäonnistuttiin?

Kuntalaiset voivat hakea päivähoitopaikkaa koko seudun alueelta

- Mahdollista, mutta käytännön toteutumisesta ei tietoa

Kirjasto ja kansalaisopisto palvelevat kuntalaisia seudullisesti

- Tavoitteiden yhteneväisyys, yhteiset tietokoneohjelmat, hyvä tahto

Perusterveydenhuollon palvelut ovat avoimia yli kuntarajojen, erikoissairaanhoidon tilaajayhteistyö syventynyt

- Keskittyminen, lakimuutos

Perusopetuksessa on käytössä seudullinen opetussuunnitelma

- Ei vielä käytössä, mutta vahvasti tekeillä. Seudullinen tuntijako, samanaikaiset lomat.

Kunnat suunnittelevat ja toteuttavat raja-alueiden palveluverkkoratkaisut yhteistyössä

- Yhteen hiileen puhaltaminen
- ◄ Kokonaisnäkemys alueiden kehittämisestä puuttuu

Yhteistyötä on syvennetty tilahallinnossa sekä käynnistetty uusilla alueilla

- ◄ Liian laaja kokonaisuus, vaikea organisoida, jatkamisen tulisi olla kunta- ja asukaslähtöistä

Kuntien tietojärjestelmät toimivat yhteen ja tukevat palvelujen seudullista käyttöä, sähköisen asioinnin kehittämistä ja tietoyhteiskuntakehitystä

- Toiminnallisesti ja taloudellisesti järkevä yhteistyö
- ◄ Ei poliittisia intohimoja, järjestelmämuutosten vaikeus ja kalleus

Erikoissairaanhoidon palvelujen kehitys on sopeutettu

- ◄ Sopeuttamista yritetty. Toimintakulttuurin muokkaaminen vaikeaa, erikoissairaanhoidon poliittisen ohjauksen ulkopuolella, investointipaine loputon

Maankäyttö, asuminen ja liikenne -yhteistyö

MAL-yhteistyö: Miksi onnistuttiin/epäonnistuttiin?

Joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen käyttö on kasvanut

► Uusia reittejä, sopivan kokoinen konkreettinen hanke, neuvottelijoilla kyky ajatella muutakin kuin omaa etua, selkeä toimintaloikka ja selkeä yhteinen etu

◄ Joukkoliikenne on vähentynyt, yhteydet ovat heikentyneet, ei kilpailukykyinen auton käytölle

Suurten infrahankkeiden sijoittamispäätökset on tehty

► Aika oli kypsä, sijoittumispaikat selvät, jätevesien suhteen tarvitaan sitoutumista kunnilta (Nokia, Lempäälä)

◄ Vastakkainasettelua Tampere vs. kehyskunnat, pitäisi päästä aitoon yhteistyöhön

Kuntien energiatehokkuus on parantunut, uudet energiamuodot yleistyneet

► Valtakunnallinen trendi on ohjannut energiatehokkuuden parantumista, uusien energiamuotojen hyödyntämistä ja joukkoliikenteen käyttöä.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman hankkeet ovat edenneet

► Asennemuutos joukkoliikenteen kehittämiseksi, joukkoliikenteen seudulliset järjestelyt, yhteistyö seudullisesti, tihentyneet bussivuorot

Maankäyttöyhteistyön syventämistä on selvitetty, rakennesuunnitelman päivitys käynnistetty

► Kuntien keskusteluyhteyden ja luottamuksen paraneminen

◄ Pirkkalan toiveita esim. Linnakallion ja Partolan osalta ei ole millään tavalla huomioitu, lentomelu ja valtakunnalliset maavaraumat uhkaavat elinkeinotoimintaa/rakentamista.

MAL-yhteistyö: Miksi onnistuttiin/epäonnistuttiin?

MAL1 toimenpiteet toteutettu, MAL2 hyväksytty

► Keskuspuhdistamon koko selkiytyi Nokian päätöksen jälkeen (oma puhdistamo), tavoitteeseen ja sopimukseen sitouduttu, valtion sitoutumista tulisi parantaa

Kuntalaisia aktivoitu ilmastotekoihin

◄ Sote ym. vienyt kaiken ajan, jatkettava

Yhdyskuntarakenne on eheytynyt, täydennysrakentaminen lisääntynyt

► Haluttu hyödyntää rakennettu infra, kaupungit ja kunnat sitoutuneet, keskustojen kehittämishankkeet ajavat muiden edelle

Seudun CO2-päästöt ovat vähentyneet

► Tampereen Sähkölaitos on tehnyt hyvää työtä, satsaukset bioenergiaan (esim. Nokia).

Vuokra-asumisen ja erityisryhmien asuminen on jakautunut tasaisemmin

◄ seudullinen vastuunkanto edelleen epätasaista, osaoptimointi, Tampereella liikaa kunnallista ja erityisryhmien vuokra-asumista suhteessa naapurikuntiin

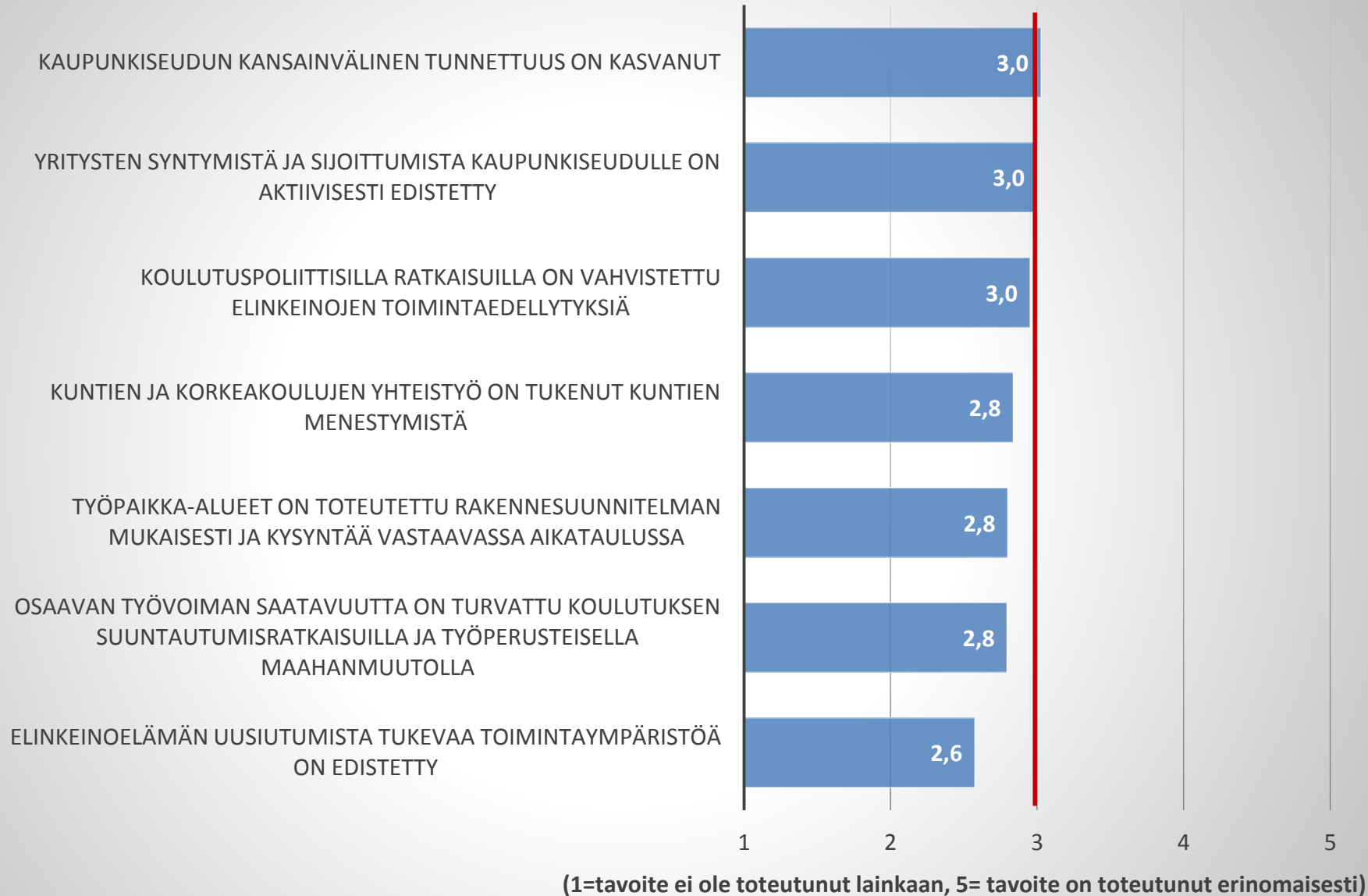
Vesihuollon seudullinen järjestämisestä on tehty päätökset

◄ Itsekkyys, osaoptimointi, suppea näkökulma, ei osata katsoa riittävän kauas ja tunnistaa riskejä, raha, päätökset eivät ole vastanneet alkuperäisiä tavoitteita (vrt. Tavase, aloitteen tehneet jäivät pois), vaihtoehtojen puute, kuntien laskutusperusteet väärät. Yrittämistä jatkettava.

Seudun saavutettavuus lentoliikenteellä on parantunut

◄ Uusimman rahastomallin toteutuminen ja kentän saaminen maan viralliseksi kakkoskentäksi epäilyttää, helsinki-/vantaakeskeisyys, valtakunnallinen näkemysero/poliittiset syyt, Finnavia pönkittää Finnairia; Ryanairin reittien vähennys, lentojen vähentyminen, taloustilanne. Yrittämistä jatkettava, vaikuttamista.

Elinkeinot ja osaaminen -yhteistyö

Elinkeinot ja osaaminen -yhteistyö: Miksi onnistuttiin/epäonnistuttiin?

Yritysten syntymistä ja sijoittumista kaupunkiseudulle on aktiivisesti edistetty

- Kaavoituksen toimiminen

Koulutuspoliittisilla ratkaisuilla on vahvistettu elinkeinojen toimintaedellytyksiä

- Tarkoituksenmukaiset aloituspaikat
- ◄ Ammatillisen koulutuksen isäntäkuntamalli ei palvele elinkeinojen kehittymistä, taidot eivät vastaa käytännön tarpeisiin

Kuntien ja korkeakoulujen yhteistyö on tukenut kuntien menestymistä

- Asia on nähty menestystekijäksi
- ◄ Yhteistyön hyödyt epäselvät, yhteistyö vain Tampereella

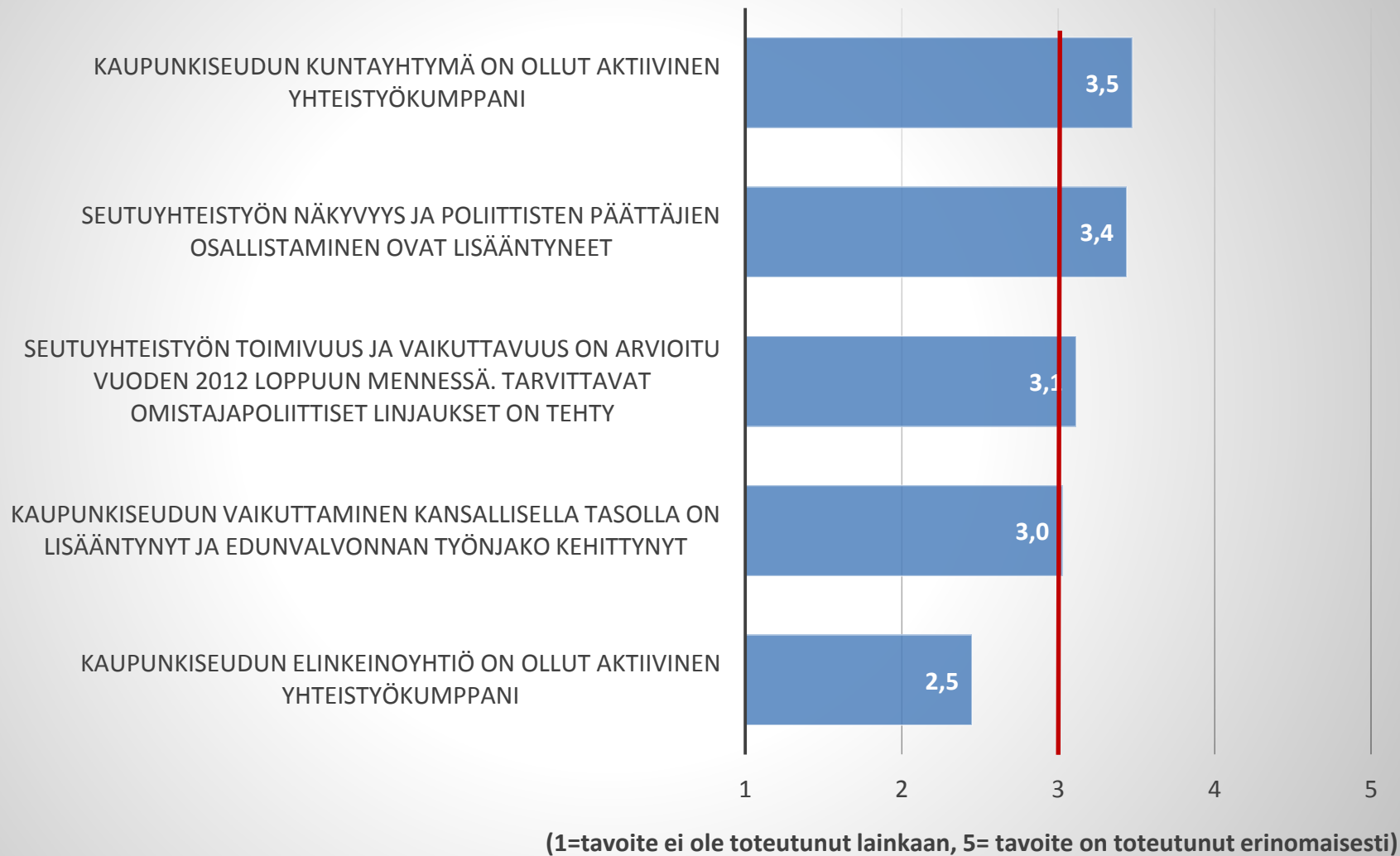
Työpaikka-alueet on toteutettu rakennesuunnitelman mukaisesti ja kysyntää vastaavassa aikataulussa

- Kunnat kehittäneet elinkeinopalveluitaan, sitoutuminen tavoitteisiin
- ◄ Vaatii aikaa, kuntarajat esteenä

Elinkeinoelämän uusiutumista tukevaa toimintaympäristöä on edistetty

- Yhteistyö
- ◄ Uusien elinkeinojen syntymiseen tulisi kohdentaa enemmän katsetta, resursseja ja tahtoa

Seutuyhteistyön organisointi

Seutuyhteistyön organisointi: Miksi onnistuttiin/epäonnistuttiin?

Kaupunkiseudun kuntayhtymä on ollut aktiivinen yhteistyökumppani

► Kuntayhtymän kanssa synkkaa hyvin

◄ Elinkeinoyhtiön ja kuntien roolit epäselvät, elinkeinoyhtiö jäänyt etäiseksi, ei tuloksia Tampereen ulkopuolella, yhtiön toimintamallit ja -tavat

Seutuyhteistyön näkyvyydessä ja poliittisten päättäjien osallistamisen lisääntyminen:

► Erilaisten osallistumistapojen järjestäminen (esim. seutufoorumit), seutuasiat ottaminen kunnanhallitusten esityslistalle, seutu- ja kunnallishallinnon välinen tiedottaminen, näennäisen seutuyhteistyön jatkuvuus ja näkyvyys

◄ Sulkeutuneisuus, päätökset tehdään seutuhallinnossa ilman kuntien lähetekeskustelua

Seutuyhteistyön toimivuus ja vaikuttavuus on arvioitu vuoden 2012 loppuun mennessä

► Usko seutuyhteistyön välttämättömyyteen, paljon tekoja vielä edessä.

Kaupunkiseudun vaikuttamisen lisääntyminen kansallisella tasolla ja edunvalvonnan työnjaon kehittyminen

◄ Edunvalvonta ei ole saavuttanut tuloksia, valtion vähäinen kiinnostus, seutuhallinnon ja maakuntahallinnon toisistaan poikkeavat tavoitteet

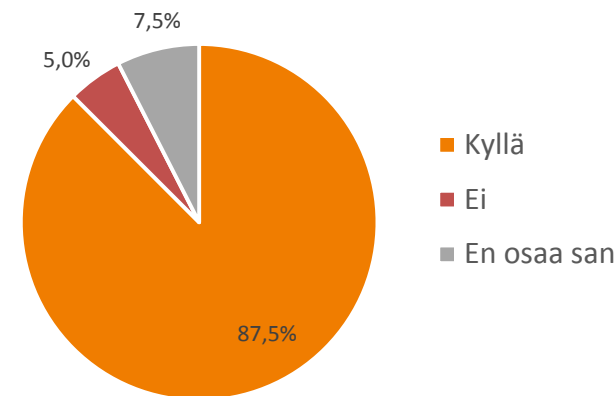
Seutustrategian linjaukset pääosin ajankohtaisia

- Vastaajat kokevat linjaukset edelleen pääosin ajankohtaisiksi
- Päivitystarpeita syntyy hallintomallin ja toimintaympäristön muutoksista. Tärkeimpinä muutostekijöinä pidetään itsehallintoalueiden muotoutumista, sote-uudistusta, väestökehitystä, kansainvälistymistä ja digitalisaatiota
- Muutoksiin tulee reagoida strategian päivittämisellä
- Kysyttäessä mitä seutustrategian tulisi erityisesti ohjata seuraavan viiden vuoden aikana (2020), vastaukset hajaantuivat paljon. Eniten ääniä saivat
 - MAL-asiat (yhdyskuntarakenne, joukkoliikenne, raideliikenne- ja lentokenttäkysymykset)
 - kuntien yhteistyö
 - elinkeinot ja elinvoiman edellytykset

Seutustrategia edelleen tarpeellinen, seutuyhteistyölle tilausta

- Seutustrategiaa pidetään tarpeellisena työkaluna yhteistyön ohjaamisessa, sillä se
 - tuo esiin seudun kehittämisen yhteisen tahtotilan
 - vahvistaa seudun toimijoita sekä valtakunnallisesti että kansainvälisesti
 - määrittää polun ja antaa raamit pitkän tähtäimen suunnittelulle
 - pienentää kustannuksia, poistaa päällekkäisyyksiä ja parantaa asiantuntemusta

Pidätkö seutustrategiaa tarpeellisena työkaluna yhteistyön ohjaamisessa?

- Seutustrategian tulisi olla hyvin suppea ja näin ollen strateginen
- Seutustrategian toteuttaminen vaatii nykyistä voimakkaampaa sitoutumista
- Seutuyhteistyötä kiiteltiin ja sen toivottiin jatkuvan
- Valmisteluun kaivattiin lisää osallistavia tapoja
- Vastauksissa peräänkuulutettiin kaikkien kuntien tasapuolisuutta

Näkemyksiä seutustrategian toteutumisesta: **Asiantuntijatyöryhmien itsearvionti**

Kokonaisarvio tavoitteiden toteutumasta

- Strategisia tavoitteita asetettiin yhteensä 35 mal, pal ja ek -teemohin.
- Niistä kokonaan toteutui 54 % ja pääosin toteutui 17 % tavoitetta.
- Toteutuminen jäi vähäiseksi 20 % tavoitteen osalta ja kokonaan jäi toteutumatta 9 % tavoitteista.
- => 70 %/30%
- Parhaiten toteutuivat maankäytön, asumisen ja liikenteen tavoitteet (69%). Melko hyvin toteutuivat myös seutuyhteistyön yleisen kehittämisen tavoitteet (60 %).
- Palveluyhteistyössä tavoitteet toteutuvat 50 %:sti ja heikoiten toteutui elinkeinojen ja osaamisen alueen tavoitteet 29 %.

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

Uusi työnjako valtion, itsehallintoalueiden ja kuntien välillä

Kuntien tehtäviä uudistuksen jälkeen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen

Elinvoiman edistäminen

Opetus- ja kulttuuripalvelut, mm.

- varhaiskasvatus
- esiopetus, perusopetus, lisäopetus, aamu- ja iltapäivätoiminta
- lukiokoulutus
- ammatillinen koulutus, ammatillinen aikuis-koulutus
- vapaa sivistystyö, yleinen kulttuuritoiminta, teatterit, orkesterit, museot
- liikunta, nuorisot
- kirjasto- ja tietopalvelu

Yleinen toimiala, mm.

- elinkeinoelämän edistäminen
- yhdistysten ja vapaan kansalaistoiminnan tukeminen
- työllisyyttä edistävät palvelut
- energiahuolto
- satamat
- tietoverkkojen rakentaminen ja ylläpito

Tekniset palvelut, mm.

- maapolitiikka
- kaavoitus ja maankäytön suunnittelu
- liikenne, joukkoliikenne ja väylät
- vesihuolto
- jätehuolto
- energiantuotanto ja -jakelu
- rakennusvalvonta
- asuntotoimi

Muut palvelut, mm.

- maaseutuhallinto
- pitkäaikaistyöttömien työllistämisvelvoite

Työpajakysymykset

1. Miten yhteistyön strategiset tavoitteet 2011-2014 ovat toteutuneet?
(missä on onnistuttu, missä ei ole onnistuttu)
2. Mitkä muutosvoimat ovat keskeisiä seutuyhteistyön näkökulmasta?
(kansainvälistyminen, kaupungistuminen, työllisyys, väestön ikääntyminen, elinkeinojen uudistuminen, talous, digitalisaatio, teknologia, itsehallintoalueet, kuntalaisten käyttäytyminen, muut)
3. Tarvitaanko jatkossa seutustrategiaa? Jos tarvitaan mitä asioita sen tulisi ohjata?
4. Miten kuntien sitoutumista seutustrategian toteuttamiseen voidaan vahvistaa? *(välineet ja prosessit)*

4 ryhmää, kiinteä työskentely yhdellä työpisteellä 40 min,
yhteinen purku salissa 20 min.

Ryhmä 1 kokoussalissa

Ikonen Anna-Kaisa, **pj**
Silvennoinen Seppo
Kouhia Raimo
Joensuu Jaakko
Kankaala Kari
Väätäinen Eero
Niemi Olli, siht.

Ryhmä 3 aulassa

Perämaa Ari, **pj**
Aleksovski Atanas
Aaltonen Mikko
Höyssä Matti
Rämö Heidi
Sorvanto Jarkko
Nurminen Päivi, siht.

Ryhmä 2 kokoussalissa

Rissanen Helena, **pj**
Kork Jarmo
Mäkinen-Aakula Marjo
Auvinen Oskari
Linnamaa Reija
Pohjonen Juhani, siht.

Ryhmä 4 pieni kokoushuone

Joensivu Leena, **pj**
Petäkoski-Hult Tuula
Heinämäki Anna-Kaisa
Kuusisto Juha
Paloniemi Erkki
Yli-Rajala Juha
Salkoaho Tuukka, siht.